

Ո՞րն է «վերին թաղաքի» ստեղծման անհրաժեշտությունը

Տասնամյակներ շարունակ Սփյուռքը, ունենալով իր յուրահատուկ դասընթացը, հակառակ բովանդակ հայության բարի ցանկությունների, մնում է անկազմակերպ, թեև սփյուռքահայությունը միավորելու և համասփյուռքյան միասնական միավորում ստեղծելու գաղափարը միշտ էլ գոյություն է ունեցել և բազմիցս առաջ է առնվել առանձին անհատների կամ խմբավորումների կողմից: Հիշենք ամենավերջին օրինակներից մի ֆանիստ:

- 2003 թ. Ռուսաստանում կյանքի կոչվեց Հայերի համապարհային կոնգրեսը:

- 2010 թվականին ԱՄՆ-ում կայացավ «Հայկական սփյուռք. Ընտրվի ղեկավարություն և համապարհային կառույց» թեմայով սիմպոզիում:

- 2011 թվականի փետրվարի 4-ին Փարիզում հրատարակվեց «Արևմտահայաստանի Հայերու խորհրդի» հռչակագիրը, որով հայաստանում է՝ «Արևմտյան Հայաստանի վարչապետի կառավարության» ստեղծման և լիազորությունների մասին:

Այս բոլոր վկայումքն են, որ Սփյուռքը, չբավարարվելով պատկանող կուսակցությունների գոյությամբ ու գործունեությամբ, անհրաժեշտ է ինքնակազմակերպման նոր առաջնություններ:

Անկախությունից հետո Հայաստանի իշխանությունները եւս մերք ընդ մերք օրջանառության մեջ են դնում լուրջ հարցեր չհամարված ու չհասկանալի խնդիրներ, որոնք, ինչ որ լուծվում են առաջադրելու փոխարեն, լրացուցիչ դժվարություններ են հարուցում սփյուռքում աղոթող հայության համար:

Դրանցից է 2011թ. հունվարի 29-ին ԱՄՆ-ում ՀՀ Սփյուռքի նախարար Ֆիլին Գրանուց Հակոբյանի հայտարարությունը:
«ՀՀ նախագահը մտադիր է փոխել Հայաստանի սահմանադրությունը, ստեղծել վերին թաղաք, ՀՀ խորհրդարանը դարձնել երկրպետ, որում էլ ընդգրկել սփյուռքի հայության ներկայացուցիչներին»:

Վերին թաղաքի ստեղծման անհրաժեշտությունը հավանաբար հայտնի է ՀՀ նախագահին: Սակայն այն առաջացնում է մի շարք հարցեր:

Ո՞ր անհրաժեշտությունից է բխում վերին թաղաք ստեղծելու մտադրությունը:

Ի՞նչ իրավասություններ է ունենալու վերին թաղաքը:
Ովքեր են անդամակցելու այդ

թաղաքում սփյուռքից և թվային ի՞նչ հարաբերությամբ:

«Սենսորները» լինելու են ընտրովի, թե՛ նշանակովի, զուգուց և երկու եղանակով:

Ո՞րն է սփյուռքահայի անդամակցության անհրաժեշտությունը:

Ի՞նչ սահմաններ են ընդգրկելու թաղաքի լիազորությունները: Եթե միայն Հայաստանում, ապա սփյուռքահայը ո՞ր իրավական կամ բարոյական սկզբունքներով է իրավասու միջամտելու Հայաստանի ժողովրդի կյանքին:

Սյուն կողմից, ի՞նչ իշխանություն է ունենալու վերին թաղաքը սփյուռքում, և որո՞նք են այդ իշխանության որոշումները գործադրելու լծակները:

Սփյուռքահայը ինչո՞ւ է ինչպե՞ս մտք է հաշվի նստի թաղաքի որոշումների հետ:

Ընտրության դարազայում, ընտրության իրավական դաշտում՝ Հայաստանում, ընտրում է ընտրվում է ՀՀ ֆառաբացին, ինչպե՞ս է դա իրականացվում սփյուռքում:

Որտե՞ղ և ո՞ւմ միջոցով է հասանելու անհատ սփյուռքահայի ընտրելու և ընտրվելու իրավունքը:

Սփյուռքի կազմավորման առաջին իսկ օրից երբեք չի հաջողվել իրականացնել համահայկական մի

աշխատանք, որում ներգրավված լինի ողջ հայությունը:

Հայկական իրականության մեջ միշտ էլ բախվել են սարբեր խմբակցությունները՝ չունենալով միջազգային և ներազգային խնդիրների նկատմամբ ոչ մի միասնական մոտեցում կամ ծրագիր: Տարբեր են եղել Հայաստանի ու սփյուռքի ղեկավարության մտածելակերպը, նախասիրություններն ու ցանկերը, փաստը՝ Հայաստանյայց առաջնական եկեղեցու դառնականությունը:

Հայկական ավանդական կուսակցությունները բազմիցս ենթարկվել են դառնական, և հակադիր կողմերը սուր են ճռճել իրար դեմ:

Մեծ ուժ է Սփյուռքը: Սակայն սարանջառ: Բայց հենց այս սարանջառ դասընթացում էլ հսկայական է նրա ներդրումը հայկական ընդհանրական կյանքում. հայադաստանում, հայկական հարց, դաստիարակություն, ֆառաբացին լրբիների գործունեություն, ճանաչողական, գիտական մեծ ներուժ:

Տանկալի է, որ հայրենի իշխանությունները՝ չբերանահասնում ու չարժեզրկեն Սփյուռքը և չվերածեն ֆառաբացին ֆարգսության էժանագին խաղաֆարի:

Ձմարկվող նյութի ստակետից առանձնադրեալ ուսուցողական արժանի է Սփյուռքի կյանքում հասկանալի առաջնությունների «ճարտարապետ» ՀՀ-ի ստակետը այս մասին: Մեր օրերում այս գաղափարը առաջին անգամ արտահայտել է ՀՀ-ի բյուրոյի ներկայացուցիչ Հրանտ Մարգարյանը, 8 դեկ. 2010թ. Տորոնտոյում:

Արդյո՞ք դաստիարակ են այս երկրում նախարարի հայտարարության գուրգուռում ու հաջողականությունը:
Գուցե ՀՀ-ն, որ կորցրել է իր հայաստանյան ուժերով իշխանության հասնելու հեռանկարը, մտածում է ավելացնել իր դերը Հայաստանի օրենսդրական կառույցներում, գրավելով դեռ չստեղծված սենսիտիվները «առյուծի բաժինը»:

Իսկ թե ինչպե՞ս են կատարվելու երեսակայական սենսորների նշանակումները կամ ընտրությունները իրանահայ համայնքում, դա իրանահայությանը հայտնի է սասնանյակների փորձով, և կասկած չկա, որ դրանք կատարվելու են ամենայն «ճշգրտությամբ»:

ՏԻՍԻ ՄԻԲԵՉԱՄԵՆՅԱՆ

Իրանի Շահին Շահ ֆառաբացի «Իրանահայ ազգային ու մշակութային միություն» նախկին նախագահ, հասարակական գործիչ

Մենաս Սփյուռքի համար. ուսուցիչ, թե՛ հնարավորություն

«Սփյուռքը Հայաստանով է իմաստավորվում, Հայաստանն ուժեղ է Սփյուռքով»: Այս ձեռնարկում, թերևս հակիրճ, դարձնում է իր հիմնական, բայց միեւնոյն ժամանակ սարողունակ և ընդգրկուն բնութագրում է հայրենիքի (իրական, այլ՝ ոչ դասական) ու Սփյուռքի բարդ ու բազմաբնույթ հարաբերությունների բնույթը, իմաստ ու բովանդակությունը:

Իրոք, բազմաթիվ ֆառաբացի ու ղեկավար գործիչների, ֆառաբացների ու վերլուծաբանների կողմից բազմիցս հնչեցված միտք, թե Հայաստանը Սփյուռքի հետ է առանց Սփյուռքի սարբեր ֆառաբացի կանցեօրհաներ է, այսօր դժվար թե որեւէ հայի մեջ կասկածի տեղիք չի:

Որ Սփյուռքը ներկայիս աշխարհաբանական մարտահրավերների դասումնեղում Հայաստանի կամայականությամբ գոյություն է զարգացնում համար ռազմավարական հսկայական ռեսուրս է՝ թե ֆառաբացի, թե՛ սենսական և թե՛ ինչու չէ, մշակութային առումներով, որտե՛ս մեկը չի վիճարկում:

Ու թեև հայրենիքի մաշակից լինելու, այն գորացնելու անհրաժեշտության մեջ միակարծիք են բոլորը, այս գործընթացներում Սփյուռքի ներգրավման ձևերի ու մեխանիզմների շուրջ կարծիքների ու մոտեցումների առաջնության դասակարգում:

Հայաստանի ֆառաբացի անկախացումից հետո, հասկանալի վերջին տասնամյակում Հայաստան-Սփյուռք գործակցության ձևաչափը էական փոփոխություններ է կրել: Համահայկական խորհրդատվությունը հայրենիքի հանդեպ Սփյուռքի «բարեսիրական» մոտեցումները ինչ-որ չափով վերափոխեցին «գործարար-գործընկերային», ապա՝ 2008-ից ՀՀ ղեկավար կառուցվածքում Սփյուռքի հարցերով զբաղվող իրավասու մարմին ստեղծելուց հետո:

Սա այդ հարաբերությունները դարձնում առավել ինստիտուցիոնալ: Հայաստան-Սփյուռք գործակցությունը ձեռք բերեց հայեցակարգային նշանակություն, ստացավ համակարգային բնույթ, ունեցավ իր ոլորտային հսկայական ուղղություններ և ուղղվածություններ:

Այնուհանդերձ, որքան էլ համակողմանի և ընդգրկուն լինի Հայաստան-Սփյուռք համագործակցությունը սարբեր բնագավառներում, մինչ այժմ Սփյուռքի մասնակցությունը Հայաստանի ղեկավար ֆառաբացիության իրականացմանը միակողմանի էր հասցված, եթե չհաշվենք հայ ավանդական կուսակցությունների մասնակի ներգրավումը Հայաստանի ֆառաբացի կյանքում:

Փաստենք, որ Սփյուռքի որոշ օրջանակներ, լիարժեք գիտակցելով դրա ողջ դաստիարակականությունը, դաստիարակ են այն սահմաններում և բնավ էլ դեմ չեն այդ մասնակցությանը: Այդ մասին կարծիքներ են ստակետներ են արտահայտել դեռևս 1990-ականների սկզբին, Հայաստանի ֆառաբացի անկախացումից հետո:

Հունվարի 30-ին Լուս Անջելեսում Հայաստանի սփյուռքի նախարար Հրանուց Հակոբյանը հայտարարեց, որ Հայաստանի Հանրապետությունը մտադիր է սահմանադրության մեջ փոփոխություններ կատարել, մի նոր օրենսդրական վերին թաղաք՝ Սենաս ստեղծելու համար, որն ընդգրկելու է Սփյուռքի ներկայացուցիչներին:

Հայտարարությունը մեծ արագությամբ սարածվեց ամբողջ Հայկական աշխարհում: Ամենուրեք, հայտնի համայնքներում ամենաբազմազան ֆունկցիոններ են սկսվել այս թեմայով: Արձագանքը՝ թե՛ Հայաստանում, թե՛ Սփյուռքում, միանշանակ է:

Սենասը կամ դաստիարակ վերին թաղաքը առավելապես բնորոշ է դաճանային (ֆեդերալ) ղեկավարություններին, որոնք ունեն իրենց

ազգային խորհրդարաններում ներկայացուցչականության արտադրման խնդիր միաժամանակ երկու մակարդակներից՝ զուտ սարածային և դաճանային: Որտե՛ս կամուրջ վերին թաղաքում ներկայացվում կամ ընտրվում են դաստիարակ սուբյեկտների ներկայացուցիչները, որոնք վավերացնում կամ հաստատում են սուրին թաղաքի ընդունած որոշումները: Ունիտար ղեկավարությունները «բավարարվում են» մեկողակցականի դաստիարակներով՝ ձեռնարկված ներկայացուցչականության սարածային սկզբունքով:

Քաղաքական գիտության մեջ և դաստիարակում նույնպես, սովորաբար ազգ-դաստիարակ կասեգորիան ընդունվում է որտե՛ս նորմ, և ներկայացուցչական ինստիտուցիոնները ձեռնարկվում են հիմնականում այդ ղեկավար ֆառաբացիներից:

Մի փոքր այլ է մեր դաստիարակ: Պատմականորեն, օբյեկտիվ և սուբյեկտիվ դաստիարակներով, հայ ազգի շուրջ 2/3-ը արդյուն է մայր հայրենիքից՝ ՀՀ-ից դուրս, «Սփյուռք» հավաքական անվանումով մի սարածում: Նրանք չեն մոռացել իրենց ազգային դաստիարակությունը, իմունությունը, լավ թե վատ դաստիարակ են, և նրանցից ցատկեր, բացի զուտ աշխարհագրականից, արդյուն են մի վիրտուալ սարածում, որ կոչվում է «Հայկական աշխարհ»:

Նրանց զգալի մասը այլ երկրների ֆառաբացիներ են՝ դրանից բխող իրավունքներով, դաստիարակություններով, հոգսակությամբ և այլն: Նույնիսկ երկառաբացիության դաստիարակներ են, և նրանցից ցատկեր, բացի զուտ աշխարհագրականից, արդյուն են մի վիրտուալ սարածում, որ կոչվում է «Հայկական աշխարհ»:

Այլ հարց է, որ Հայաստանի ղեկավար ֆառաբացիության իրականացման ժամանակ Սփյուռքի

ձայնը ղեկ է լսելի լինի, և դրա համար անհրաժեշտ է ստեղծել գործուն մեխանիզմներ այդ ձայնը տեղ հասցնելու համար: Եվ խոսքը ոչ այնքան ներդաստիական, լուրջ խնդիրների մասին է:

Այնուհայե է, որ համազգային նշանակության խնդիրները, ինչ-որտեղ են, օրինակ, Սփյուռքում հայադաստիարակությունը, հայ-թուրքական հարաբերությունների կարգավորումը կամ Հայոց ցեղասպանության միջազգային ճանաչումը, դաստիարակներ են հետևանքների հաղթահարումը, չեն կարող վերաբերել միայն ՀՀ սարածում բնակվող և ֆառաբացի հանդիսացող հայերին: Դրանք ողջ հայության, իսկ եթե կուզեք՝ առավելապես սփյուռքահայության, որտե՛ս Ցեղասպանությունից տուժածների ժառանգների խնդիրներն են, նրանց ցանկերի դաստիարակության, իրավունքների վերականգնման, արժանապատիվ հասցնման հիմնախնդիրները:

Միջոցառ այս հարցերը ՀՀ արտաքին ֆառաբացիության օրա-գրագում են և որտե՛ս ղեկավարական դաստիարակ ֆառաբացիության իրականացում են ՀՀ իշխանությունների կողմից:

Այս համատեղություն լիովին սրամաքանակ են էին և որտե՛ս մեկի սարակուսանքը չառաջացրին հայ-թուրքական հարաբերությունների կարգավորման հանրապետության նախագահի նախաձեռնած համազգային ֆունկցիոնները:

Նույնպես սրամաքանակ են ողջամիտ է, որ Ցեղասպանության միջազգային ճանաչման ղեկավար ֆառաբացիության իրականացման նրանց ձայնը լսելի լինի, իսկ կարծիքներն ու մոտեցումները հաշվի առնվեն:

Ի՞նչն է այդ դեմքում խոչընդոտում, որ ստեղծվի սփյուռքահայության ներկայացուցչականություն մարտիկող գործուն մեխանիզմ, և այդ մեխանիզմը ոչ թե լինի ժամանակավոր կամ իրավիճա-

կային, այլ գործի մշակույթ, ի՞նչն է խանգարում, որ մեր ազգի բարձրակարգ մեծամասնությունը ներկայացնող մարմինը ամբողջի ոչ թե այս կամ այն ղեկավար կառույցին կից խորհրդի կամ ժողովի ձևով, այլ՝ ամենաբարձր ինստիտուցիոնալ եղանակով՝ սահմանադրեն:

Սփյուռքի ներկայացուցչական մարմին ստեղծելու գաղափարը նոր չէ, այդպիսի փորձեր արվել են 1918-ից, երբ Առաջին աշխարհամարտի ավարտին անհրաժեշտություն առաջացավ ներկայացնելու հայության միասնական ցանկը:

Սակայն սփյուռքյան խորհրդարան ստեղծելու փորձերը մշակույթի ձախողվել են առնվազն երկու դաստիարակ: Նախ՝ Սփյուռքի չափազանց բարդ ու բազմաբնույթ կառուցվածքի, բարդ աշխարհագրության, կազմակերպությունների ու կառույցների հսկայական թվի, դրանց միջուկ առկա գրեթե միշտ խնդրահարույց հարաբերությունների դաստիարակ: Երկրորդ՝ այդ գործի կազմակերպիչները միշտ ունեցել են լեգիտիմության ու վստահության դաստիարակ այս կամ այն կազմակերպության մոտ, ֆանի որ գործընթացը օբյեկտիվ հիմնով ի սկզբանե զնացել է կուսակցական կամ կազմակերպական մակարդակով:

Այժմ, երբ այս «գործի գլխին» կանգնած է Հայաստանի Հանրապետությունը, այդ դաստիարակից առնվազն մեկը կարելի է լուծված համարել:

Ամփոփելով ասեմ, որ առայժմ խնդիրը սկզբունքային մոտեցումների և գաղափարի մեջ է: Մեխանիզմները, բոլոր դեմքերում, դեռ երկարատև են լուրջ փորձագիտական ֆունկցիոնների են սղասում:

ՄԵՐՈՒՄ ԱՆՏԻՆՅԱՆ

Համապարհային հայկական կոնգրեսի առաջին փոխնախագահի ռեֆերենս

Առաջին լուրջ հաջողությունը կանանց ֆուտբոլում

Ֆուտբոլի Հայաստանի կանանց հավաքականը հիմնադրվելուց մի քանի տարի անց Մարտի 8-ի առթիվ Այդ օրը հայ ֆուտբոլիստիկները Մայթայուն ընթացող ֆուտբոլի Եվրոպայի կանանց առաջնության ընտրական մրցաշարի նախնական փուլի ավարտական խաղում մրցեցին սանտերի հետ: Հանդիպումն անհաջող դասավորվեց մեր հավաքականի համար: 14-րդ րոպեին Ռեյչել Կուլեյերն գրավեց Հայաստանի հավաքականի դարձաբլ: Դա ընտրական մրցաշարում մեր հավաքականի բաց թողած առաջին գոլն էր: Հետագայում տիրելով նախաձեռնությանը, հայ մարզականները վերականգնեցին հավասարակշռությունը: 64-րդ րոպեին Քրիստին Մանգասարյանը հսակ իրացրեց 11 մ հարվածը: Խաղն ավարտվեց ոչ-ոքի: Այժմ միակ ուղեգրի բնիսը կախված էր զուգահեռաբար ընթացող Վրաստան-Ֆարերներ հանդիպումն արդյունքից: 1-ին տեղը գրավելու համար Ֆարերներին միայն հաղթանակ էր անհրաժեշտ: Սակայն վրացի ֆուտբոլիստիկները հաղթեցին 1-0 հաշվով ու նրա ստեղծեցին ՀՀ հավաքականի ընդհանուր հաջողությունը: Մեր հավաքականը գրավեց 1-ին տեղը եւ իրավունք ստացավ շարունակելու Պայթաբը հաջորդ փուլում:

Սա հայկական կանանց ֆուտբոլում գրանցված առաջին լուրջ

հաջողությունն է, որի առթիվ շնորհակալություններ են հայտարարում հանրային մեդիաներում: Վրացիները չկարողացան խոչընդոտել հայ կանանց ֆուտբոլիստիկներին հաղթանակից: Մրցաշարի մեկնարկից առաջ Վարդանուկ Ասլանյանը հետեւյալն էր նշել. «Այս մրցաշարին մենք մեծ ժամանակակիցություններ ենք նախադասարարել: Թեեւ մեր հավաքականը երիտասարդ է, սակայն թիմում կան փորձառու խաղացողներ: Մեզ հետ Պայթաբը չի սղասվում, սակայն հաղթանակի վճռա-

կանություններ ենք սրամարդկած եւ նրա սակայն հասնելու համար ոչ մի ջանք չենք խնայել: Գլխավորն այն է, որ մեր ֆուտբոլիստիկները զիջակցում են մրցաշարի կարեւորությունը: Հայկական ֆուտբոլը ներկայումս վերելք է ապրում: Կանանց հավաքականն էլ կծագի արժանավայել խաղ ցուցադրել:»

Մրցաշարային աղյուսակ

	Խ	Հ	Ո	Գ	Մ
1. Հայաստան	3	1	2	0	2-1 5
2. Սալթա	3	1	1	1	2-3 4
3. Վրաստան	3	1	1	1	1-1 4
4. Ֆարերներ	3	1	0	2	2-2 3

«Շախյոռն» ու «Բարսելոնը» բառորդ եզրափակիչում

Իսպանական «Բարսելոն» ու Դոնեցկի «Շախյոռն» չեմպիոնների լիգայի բառորդ եզրափակիչի առաջին մասնակիցներն են: Ընդ որում «Շախյոռն» իր դասնաբար մեզ առաջին անգամ հանդես կգա այդ փուլում: Ուկրաինական ակումբներից նախկինում միայն Կիեվի «Դինամոյին» էր հաջողվել մտնել չեմպիոնների լիգայի բառորդ եզրափակիչ: 1998/99 ի մրցաշրջանում դիմադրականները հասել էին մինչեւ կիսաեզրափակիչ, որտեղ դարձվել էին Մյունխենի «Բավարիային»:

«Շախյոռն» բառորդ եզրափակիչ մտնելու լուրջ հայք էր ներկայացրել դեռևս առաջին խաղից հետո՝ իտալացի Կալվելիսի 3-2 հաշվով հաղթելով իսպանական «Ռոմային»: Պատասխան խաղում հսակ գործելով դասնաբարությունում եւ աղավաղելով սուր հակադրություններին, «Շախյոռն» սեփական հարկի սակ վստահ հաղթանակ տոնեց 3-0 հաշվով: Այդ հաջողությունում իր ներդրումն ունեցավ նաեւ Հենրիխ Մխիթարյանը, որը 67-րդ րոպեին փոխարինվեց:

Թիմերի մարզիչների կարծիքը հետեւյալն է.

սենյակի» դարձաբար: Հաղթելով 3-1 հաշվով, «Բարսելոն» մնավ բառորդ եզրափակիչ:

Թիմերի մարզիչները հետեւյալ կարծիքն արտահայտեցին:

Արսեն Վենզեր («Արսենալ») - Այս դասնաբար մեղավոր հանդիպումն մրցավար Բուզակյանն է: Նա սղանց խաղը՝ դասնաբար հեռացնելով Վան Պերսին: Դա վճարողը դեռ խաղաց: Իհարկե, «Արսենալը» դարձվեց իր թիմի, որը լուրաբանյուր թիմի կարող է հաղթել եւ մրցավարների օգնության կարիք չի զգում: Առաջին խաղալեսնում «Բարսելոնը» մեզ լիովին զերազանցեց, սակայն ընդմիջումից հետո մենք ազատ գործելու ավելի մեծ հնարավորություն ստացանք: Համոզված եմ, որ «Արսենալը» կհաղթե, եթե մեզ չխանգարեք մրցավարը:

Խոսե Գվարդիոլա («Բարսելոն») - Չարմանալի է, որ Վենզերը մեղավորն է մրցավարին: Իրականությունն այն է, որ «Արսենալի» ֆուտբոլիստներին չհաջողվեց մեր դարձաբար դիմել հարված կատարել: Նրանք միայնակ 3 ճգարի փոխանցում չէին կարողանում միմյանց հասցեագրել: Ինչպես Լոնդոնում, այսօր էլ մենք գոյալին շատ մաշեր ունեցանք: Մենք շատ լավ ֆուտբոլ ցուցադրեցինք, ուսի «Բարսելոն» արժանի էր հաղթանակին: Այժմ մեզ համար միեւնույն է, թե ում հետ կխաղանք բառորդ եզրափակիչում:

ՀՀ հավաքականը 65-րդ տեղում է

Երեկ հրապարակված ՖԻՖԱ-ի դասակարգման նոր ցուցակում ֆուտբոլի Հայաստանի ազգային հավաքականը 501 միավորով 65-րդ տեղում է: Նախորդ ամսվա համեմատ մեր ընտրական վարկածները 13-ով նվազեցրել է եւ 3 հորիզոնականով նահանջել: Եվրո-2012-ի ընտրական մրցաշարում ՀՀ հավաքականի առաջնակա մրցակից ՌԴ ընտրական մեկ հորիզոնականով նահանջել է եւ զբաղեցնում է 13-րդ տեղը:

2 հորիզոնականով նահանջել է Սլովակիայի ընտրականը, որը 22-րդ տեղում է: Իսկ ահա իռլանդացիները մեկ տեղով բարձրացել ու հանգրվանել են 34-րդ հորիզոնականում: Սակեդոնիայի ընտրականը նահանջել է 4 տեղով՝ զբաղեցնելով 83-րդ հորիզոնականը: Անդորայի հավաքականը դադարեցրել է դիրքը 202-րդ տեղում:

Մեր դարձաբար կիրճարկվի «Փյունիկում»

ՀՀ չեմպիոն «Փյունիկ» կազմում փորձաշար է անցնում սերբ փորձառու դարձաբարի Ջորջ Պանջիչը: 198 սա հասակ ունեցող 31-ամյա դարձաբարի հանդես է եկել Բելգրադի «Պարտիզանում» եւ սերբական մեկ այլ թիմում՝ «Տելեոմսկիում»: Ներկայումս նա հունգարական «Դեբրեցենի» 5 դարձաբարիստներից մեկն է:

Մեր դարձաբար կիրճարկվի «Փյունիկում»

ՀՀ չեմպիոն «Փյունիկ» կազմում փորձաշար է անցնում սերբ փորձառու դարձաբարի Ջորջ Պանջիչը: 198 սա հասակ ունեցող 31-ամյա դարձաբարի հանդես է եկել Բելգրադի «Պարտիզանում» եւ սերբական մեկ այլ թիմում՝ «Տելեոմսկիում»: Ներկայումս նա հունգարական «Դեբրեցենի» 5 դարձաբարիստներից մեկն է:

Դեմելը բառանյա Պայթաբազիր կնքեց

«Միկայի» նախկին հարձակվող Բոսի Դեմելը բառանյա Պայթաբազիր է կնքել Նորվեգիայի բազմակի չեմպիոն «Ռուսեմոնրո» հետ: 4 հոգիական ֆուտբոլիստը նորվեգական թիմում հանդես կգա 11 համար մարզաբառակիրով:

Մեր դարձաբար կիրճարկվի «Փյունիկում»

ՀՀ չեմպիոն «Փյունիկ» կազմում փորձաշար է անցնում սերբ փորձառու դարձաբարի Ջորջ Պանջիչը: 198 սա հասակ ունեցող 31-ամյա դարձաբարի հանդես է եկել Բելգրադի «Պարտիզանում» եւ սերբական մեկ այլ թիմում՝ «Տելեոմսկիում»: Ներկայումս նա հունգարական «Դեբրեցենի» 5 դարձաբարիստներից մեկն է:

Օրվա հետքերով

Իմ սերնդի դասանկարային ես մեկ երազանք: Եվ իհարկե, շնորհիվ թուր Դեյթերայի, որն իր «Կոմ-Թիկի» ռոմանտիկական գրքից հետո աշխարհին դասնեց Չասկի կղզու ֆանաստիկ հանելուկների մասին: Դեռեւս այն ժամանակ, 50-ականների վերջին մենք գիտեինք, որ աշխարհագրական առումով կղզին եզակի է նրանով, որ ամենաեռանդուն ու կրթված բնակելի «կենտ» է աշխարհում: Այսօր, օրինակ, Չիլիի աշխարհամասային փառաբանող նրա հեռավորությունը կազմում է ավելի քան երեք հազար յոթ հարյուր կիլոմետր: Ընդհանուր առմամբ ես կարող եմ առավել ձգարի քիվ ներկայացնել մոլորակներով, քան ինչ որ «Ամենիա»-ի նավախելի հետեւում թողնեցին ուղիղ երկու հազար մղոն: Կրկնում եմ, մայրցամաքի այդպիսի հեռավորության վրա չի գտնվում ոչ մի բնակեցված կղզի ողջ երկրագնդում: Իսկ այ, Չասկին ամենամոտիկ մարդաբնակ կղզին Պիկերնն է: 1819 կիլոմետր:

Մինչև Չասկի ընկած այդ ողջ երկու հազար մղոն ճանապարհի ընթացքում մենք օվ-

Բնիկներն իրենց կղզին կոչում են Ռադա-Նուի, որն աշխարհին հայտնի է շնորհիվ իր հռչակավոր մոսթրիերի՝ հրաբխային ֆուր-ցած մոխրից ֆանդակված արձանների: Դրանց մասին կխոսենք մանրամասն, երբ այդ ամենը ժամանակ սեփական աչքով, իսկ Բաբասն ու Դայլը արժենք ուզածի չափ գործի կզգեն իրենց ժամանակները: Բայց մինչև կղզու ամուր հողին ոտ դնելը մենք դեռ որոշ ժամանակ էլ մոտեցնում ենք ֆայել՝ առանց հավասարակշռությունը կորցնելու: Չգիտեմ, թե այսօրվա դրությամբ կառավարման ինչ ձև գոյություն ունի կղզում, բայց լավ հայտնի է, որ ավանդական համաձայն այստեղ եղել են թագավորներ: Իսկ առաջին թագավորին կոչել են Դոնու-Մասուա: Եվ ֆարաձուրների, կոտեթի մեջ, ըստ հավաստիների, անվտանգ է առաջին թագավորի նախնիների գերեզմանում ունի: Չասկի կղզու վարչապետներն անառ-ված են Սալա-Ի-Գոմեն անմարտական կղզիները: Գաղափարական է, որ 1984 թվականին առաջին գավառապետը դարձավ ժե-

Այստեղ ես մոտեցնում եմ ավանդույթի համաձայն անհրաժեշտ եղած կասարծ: Սան-ժուգուրոն ծանրաց սուսաց Մոսկվայից. ստեղծագործությունների ժողովածուի երրորդ հատիկը երկու օրինակը եւ «Դուրբա նարող» ամսագիրը, որտեղ տպագրված էր Լեւ Աննենսկու գաղտնասկզբը իմ «Առանց մահվան իրավունքի» գրքի վերաբերյալ: Ժամանակ հայթայթելով, ես ամսագրում կարգացի գրուցը՝ մասնակցությամբ միանգամից ութ գիտնականների, բոլորն էլ ակադեմիկոսներ, որո՞քնուրեք, Ռուսաստանի գիտական ինստիտուտների սեփական: «Գաղափարակախություն» վերնադասի մեմբր, «Նոր արժեքների որոնումներում» վերնադաս: Վարդուց նման խելացի, չեխովյան եւ լիտվացիական մասկոլական մակարակի, չափազանց անհրաժեշտ ու այժմեական ոչ մի բան չէի կարողացել: Եթե անուններից թեկուզ մեկը սան, ստիպված կլինեմ վարկել բոլորին: Բացի այդ, իմ խնդիրն էլ ուրիշ է: Արդարացի է ընդամենը այս եղանակով ընդհանրված միջոց դասակարգելը:

Աշխարհի ամենահեռավոր մարդաբնակ կղզին

կիանոսում չեստան ոչ մի լողամիջոց, ոչ ցերեկով, ոչ գիշերով: Երբեք չի դասահել, որ չեստանեն, քանի որ գիշերն անոթայնան ռադարը միացնում են: Իսկ ինքն անոթիսկ ուրե՛ղ թռչունը հազվադեպ է երեսուց ասֆալտային փոխ ինչ հեռու, թեքա ուրուների մի գույք: Չենք սեսել նաեւ լողացող ջրիմուռներ, ինչպես նաև ոչ մի կեղծոտ բիծ: Եվ երկու Եւրոպական մեջ չեղավ մեկ օր, որ մեր առաջասանավոր ջրավալկի կողմից-կողմ: Այսինքն, երբ հարյուր ասուներկու ժամ Եւրոպական մենք անընդմեջ ճոճվել ենք, մինչև սահմանագծային անկյուն թեկվելով:

Այս սողեր են գրում են, երբ «Ամենիա»-ն արդեն մեկ է Գանգա-Ռա ծովախոր: Դա Չասկի կղզու միակ ֆաղափն է եւ մայրաքաղաքը: Սակայն դասոնադես կոչվում է Վալդառախոյի մարզի գավառ: Օրենքի համաձայն գավառապետ կարող է լինել միայն տեղացի բնակիչ եւ ուրիշ ոչ ոք: Առայժմ ձգարի չգիտեմ, թե ուրեւ մարդ է այնտեղ բնակվում: Մի աղբյուրում նշվում է երկու հազար, մեկ ուրիշում՝ երեք հազար յոթ հարյուր մարդ: Ընդամենը ինչ կիմանամ:

Ընդհանուր առմամբ մեր բախտը չբերեց: Բանն այն է, որ երկու Եւրոպական ընթացքում միայն երկու օր ենք արբանյակային հեռախոսակառ ունեցել: Մնացած օրերին այն-հավաքը չցանկացավ օգնել մեզ: Պարզվում է, արբանյակներն այնտեղ, չիտեղներն Եւրոպական մեջ գիտեմ, թե մոլորակի որ օրջանը կարծես արժանի աշխարհին, որը՝ ոչ: Իրականում չեստանն ոչ մի կեղծոտի ունի, ոչ մի հասկի նավ: Իսկ դա նշանակում է, որ արբանյակը գործելու էր միայն «Ամենիա»-ի համար (մեծ երջանկություն): Այդ իսկ դասձառով մենք չէինք կարողանում կապվել ոչ միայն Չասկի կղզու, այլեւ Չիլիի կամ Բուենոս Այրեսի հետ, որտեղ գտնվում է մեր դեպոստը: Դա համար էլ չէինք կարող իմանալ մեզ դիմավորելու են, թե ոչ: Արդյո՞ գավառապետին ուղարկել են Վալդառախոս նավահանգստում մոռացած իմ հուշանոթը, որտեղ առնվազն հինգ բազային նյութ ունեի ռեդիոստանդերի համար: Բայց դա էլ ամենը չէ: Նման դեպքերում մենք գրկվում ենք ոչ միայն զուտ հեռախոսային կապից, այլեւ էլեկտրոնային փոստից: Միակ մարդը, որին դա ձեռք է սայլա, Արիկն է՝ այդ ողջ աշխարհումն աղախովորը: Բայց սա ավելին չէ, քան իր-նիստ, որովհետեւ վաղ թե ու, միեւնոյնն է, ինքն է ստիպված լինելու մեկտեղ, ուղարկել եւ սանալ կուսակազմ բազմաբնակ նյութերը:

Իսկ առայժմ, մինչև բանը դրան հասնի, խոսենք Չասկի կղզու մասին: Գիտեմ, որ այն հայտնագործել է հոլանդացի ծովագնաց Յակոբ Ռոզենբերգը 1722 թվականին: Դասելով կղզու անվանումը, կարելի է որոշել եւ ձգարի օրը՝ Չասկի կիրակին: Ցանկության դեպքում կարելի է իմանալ ամսաթիվը: Նավային գրադարանում օրացույց ունեմ, որն ընդգրկում է 1777-ից մինչև 2050 թվականները: Գտնված վայր-կյանների ընթացքում կարող եմ դարձել Եւրոպական յուրաքանչյուր օր: Բայց Չասկի կղզու հայտնագործման ամսաթիվն իմանալու համար ինձ որոշ ժամանակ է անհրաժեշտ, որը չունեմ:

ղացի բնակիչ Սերխիո Ռադու Գառան, որը հնագույն էր եւ թանգարանային դասադան: Երկու խոսք ֆաղափարաբանի մասին: Ո՞ր էր, թե մեզ մոտ էլ այդտեղ լինեք: Յուրաքանչյուր չորս տարին մեկ ընթրվում է վեց հոգուց կազմված խորհուրդ՝ ֆաղափարաբան գլխավորությամբ: Սա եւ ձեզ Գանգա Ռա ֆաղափ ողջ իջխանությունը:

Տվյալներ որոնեցի նաեւ զինված ուժերի մասին: Նավում ինտերնետ չունեմ: Ընդամենը ֆանչուր ուսկաններ, որոնք հիմնականում հետեւում են կարգուկանոնի օդանավակայանում: Իհարկե, գծաբառում կանգնած են նաեւ Չիլիի ռազմավարները: Դե, նաեւ օդանավակայանի մասին: Դա կարելի է: Եվ այդ մասին ես կարողացել եմ վարդուց: Մասնավոր: Այստեղ է կոչվում օդանավակայանը: Այդ անունը աշխարհին հայտնի դարձավ ոչ այն դասձառով, որ այստեղ գրասարձակներ են թռչում-գալիս (ի դեպ, սարեկան մինչև ֆան Եւրոպական երեսուց հազար մարդ), այլ նա համար, որ դեռեւս 1966 թվականին դարձավ ամերիկյան ռազմաօդային ուժերի հենակետ, իսկ 1986 թվականին ՆԱՍԱ-ն այն վերակառուցեց ամերիկյան Եւրոպայի հնարավոր վարչքների համար: Մասնավոր օդանավակայանը մեծ սարդուկային օդանավեր ընդունելու ունակ ամենահեռավոր օդանավակայանն է աշխարհում:

Կարծես թե մեզ արդեն նկատել են: Եվ կարծես թե ես գիտեմ, թե ինչից է սկսվելու մեր խոսակցությունը՝ տեղի նավահանգստի իջխանությունների հետ: Կասեմ, որ վաղուց էին մեզամիջ լուր ստասում եւ զարմացած են մեր լռությամբ, իսկ մենք կղասմենք արբանյակների հետ կապված մեծ ձախողությունների մասին: Այս ռեդիոստանդն ես կարծես, որովհետեւ գիտեմ, որ հետո այլ բանով եմ գրադված լինելու: Վերջիվերջո մենք ոչ միայն վարդուց տղասել ենք այս օրվան, այլեւ վաղուց երազել ենք Չասկի կղզու մասին:

Կրկնեմ, որ մեր ժամանակակիցներից Եւրոպայի համար կղզին կապվում է թուր Դեյթեր-դայի անվան հետ, որը «Կոմ-Թիկի»-ի նավարկությունից հաճախ սառը սարի անցնող արածավանք կազմակերպեց, արդեն հեռագրեցիլու համար այն կղզին, որտեղ առաջին անգամ եղել էր լասով լեզուդար նավարկության ժամանակ: Եվ կղզու ու նրա դասձառումը հետ ծանոթության սկզբնական ընդունեմք թեքա 20-րդ դարի հիսունական թվականների վերջը: Իսկ առայժմ մի փչ Եւրոպայի դարերի խորը: Ռոզենբերգի կողմից կղզու հայտնագործումից հետոմերկու տարի անց այն այցելեց լեզուդար Ջեյմս Կոլլը: Եվ ահա թե ինչ սեսավ այնտեղ: Եթե Ռոզենբերգը կղզում հանդիպել էր, ինչպես իմն է գրում, եւ՝ «բոլորովին սոխակ» մարկանց, եւ՝ հնդկացիների ու թուրքացիների, որոնք աղոթում էին ներդաճակ ու բարեկեցիկ կյանքով, ապա կես դար անց բնակչության թիվը կսուկ կրճատվել էր: Արդեն չկային ոչ սոխակամորթներ, ոչ կարմամորթներ, ոչ էլ, ինչպես գիտնականներն են գրում՝ «կարճակամորթներ» եւ «երկարակամորթներ», այլ ընդամենը ողորմելի գոյություն ֆառ սվող թռչուններ: Բնիկների ցեղաստանության այն մոլոր ողբերգական դասակարգ:

Մեջբերում. «Մեզանում երբեմն անհեթեթ բաներ են խոսում: Օրինակ՝ «Կոլումբոսը հայտնագործեց Ամերիկան»: Կարելի է հայտնագործել Ամերիկան: Այնտեղ տիմուկներ են աղոթում: Իսկ Ամերիկայում գոյություն ունեւ հնագույն ֆաղափարություն, Եւրոպական կղզին հիմնավոր, ֆան երկրակալը: Տեղը, որը դիմավորեց Կոլումբոսին, ամբողջությամբ ոչնչացվեց երկրաշարժերի կողմից»: Ուժարություն դարձեմ, ցեղաստանությունն իրագործվում է զոհի հայրենիքում եւ քանի: Ուրախ ծանոթ է դա մեզ: Եվ ի՞նչ են անում դասակամորթներն ու ֆաղափարաբանները Գոմ: Ուրախ եմ Նոր աշխարհներում: Այն եւս անում, որ Եւրոպական եւ կործանել իրենց հայրենիքից զրկված ժողովուրդներին, որտեղ գերիջող արժեք առաջ ֆառելով մարդու իրավունքները: Սա եւս մեկ մեջբերում. «Բնակամարտ մարդու իրավունքների անհատական թողություն չեն նդասում «Արեւմտեի աշխարհաբարձական խաղերը», երբ մարդու իրավունքների դասիկանման դասակարգվել խախտվում են միջազգային իրավունքի նորմերը եւ կազմակերպում հունանհար աղեսներ, ինչպես դա եղավ Կոստվոյում եւ Իրախում: Ժողովրդի իրավունքների եւ մարդու իրավունքների միջեւ հավասարակշռություն զսնելը գոյապայցանման դասարգանի միջազգային իրավունքի ամենակարեւոր խնդիրներից մեկն է: Եվ դա էլ ծանանում է որտեղ ժամանակակից իրավական մեկույթի զարգացման կարեւորագույն սեսանկյուն»: Ընդհանրադես ի՞նչպե՞ս «նոթյակի» գրույցի գերիջողներն էր մեկույթի դեղը՝ բարիք ամենալայն իմաստով. սեսեսական մեկույթ, ֆաղափարական մեկույթ, իրավական մեկույթ: Առանց դասիկանելու այս եւ այլ արժեքներ, աշխարհը մեզադես կկանգնի փակուղու առջեւ: Բավական է հիշել, որ 1975 թվականի Դեյթերային համաձայնագրի սկզբնականի ֆնանկման ժամանակ դասարգանք եւրոպայից ոչ միայն իրավական, ֆաղափարական, այլեւ դասական եւ փիլիսոփայական մեկույթների իրական թվանդակությունը: Չէ՞ որ մեր ժամանակների այդ կարեւորագույն փաստաթուղթը որտեղ դասական սահմաններ է դիտարկում միայն նրանք, որոնք զգնել են Երկրորդ համաշխարհային դասերազմից հետո: Պես է մոռանալ այն, ինչ եղել է մինչև 1945 թվականը: Իսկ ինչպե՞ս վարել միջազգային իրավունքի հետ այն մասին, որ մարդկության դեմ գործած հանցագործությունների նկատմամբ վաղեմության ժամկետի սկզբում չի կիրառվում: Չէ՞ որ համաձայն միջազգային համաձայնագրի՝ ցեղաստանությունը ոչ միայն ժողովրդի ֆիզիկական ոչնչացումն է, այլեւ հայրենիքի, մեկույթի կորուստը, ինչը կասարվեց ամերիկյան մայրցամաքի բնիկ ժողովուրդների հետ, ինչը կասարվեց հայերի հետ իրենց հայրենիքում եւ Օսմանյան կայսրությունում:

«Ամենիա»-ն Եւրոպական կղզու անվանակալը ֆաղափարության առեղի սարժուղակի ամենափոքրիկ եւ ամենաողբերգական կղզիներից մեկի նավամասույցում:

ՉՐԻ ԲԱՆԱՅՆ
«Ամենիա» առաջասանավոր,
Չասկի կղզի

www.azg.am www.azgdaily.com

ՕՍՆՈՒՑՈՒՄ

IFC International Finance Corporation
World Bank Group

www.energyexpo.am
ԷՆԵՐԳԱՄՈՒԹՅՈՒՆԱՎԵՏՈՒԹՅՈՒՆ ԷԶՍՊՈ 2011

Համաշխարհային բանկի խմբի անդամ IFC-ն կիրառվում է Ձեզ այցելելու ԷՆԵՐԳԱՄՈՒԹՅՈՒՆԱՎԵՏՈՒԹՅՈՒՆ ԷԶՍՊՈ 2011 ցուցահանդեսին, որը տեղի կունենա 2011 թ. մարտի 10-12-ը, «Մոսկվայի տուն Երեսուց» ՄՄԳԿ-ում: Հասցե՝ Երեսուց, Արդիշտի 7 Ցուցահանդեսի ընթացքում կներկայացվեն արդի էներգատեխնոլոգիաները, սարքավորումներն ու տեխնոլոգիաները, կերպարային՝
✓ ցերեկային կոլեկցիոն
✓ ցեղանկարներ եւ օդակիրության սարքավորումներ,
✓ էներգատեխնոլոգիաների օգտագործման ավտոմատ համակարգեր և այլն

Կազմակերպիչ՝ Համաշխարհային բանկի խմբի անդամ Արդիշտի Գիտնական Կորպորացիա (IFC) Նախագիծը ներկայացնում է "Էնթալթմենթ" ցուցահանդեսների նախագծման կենտրոնը Հասցե՝ 0001, Երեսուց, Արդիշտի 18 Հեռ/ Ֆաքս՝ (+374 10) 563 899 569 244 Բջջ՝ (+374 93) 777 052 777 053 mail: energyexpo11@gmail.com

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ՄՐՅԱԿՅԱՅԻՆ ԲԱՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

«Մրաբանության ԳԳԻ» ՓԲԸ (դասվիրատու) ԵԶՍ-ԳԻ ՄԲԱՊՁԲ-Մ11/1 ծածկագրով կազմակերպում է մրցակցային բանակցություններ՝ «Մրաբանության ԳԳԻ» ՓԲԸ-ի կարիների համար դեղորայքի եւ բժշկական սարավորումների ձեռքբերման նդասակով: Հրավեր սսանալու համար անհրաժեշտ է 1400 ՀՀ դրամ փոխանցել «Հայէկոնոմբանկ» ԲԲԸ-ի Արաբկիրի մասնաճյուղի՝ «Մրաբանության ԳԳԻ» ՓԲԸ-ի 163058101433 հաշվեհամարին եւ սույն հայտարարության հրադարկման օրվան հաջորդող 8 աշխատանքային օրվա ընթացքում դիմել դասվիրատուին հետեւյալ հասցեով՝ ֆ. Երեսուց, Պ. Մեսակի 5, հանձնատուրվի ֆառուդար՝ Գ. Պողոսյանին:

Հրավերը անձին սրվում է անձը հաստատող փաստաթղթի, իսկ կազմակերպության անունից հանդես գալու դեպքում՝ նաեւ անձի լիազորությունները հավաստող համարապատասխան փաստաթղթի հիման վրա: Հայտերը դես է ներկայացնել մինչև դրանց բացման դահը՝ մրցակցային բանակցությունների հայտարարության հրադարկման օրվան հաջորդող օրվանից հաշված 10-րդ աշխատանքային օրը ժամը 10:00-ն:

ՀԱՆՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ
Արաբկիր համայնքի բարեգործական հիմնադրամի 2010թ-ի գործունեության մասին

1. Հիմնադրամի լրիվ անվանումը՝ Արաբկիր համայնքի բարեգործական հիմնադրամ
2. Հիմնադրամը գրանցված է ՀՀ արդարադասության նախարարի «14» Օ1. 2000թ. թիվ 50 հրամանով, ՀՀ իրավաբանական անձանց դեսական ռեգիստրի կողմից «09» Օ6. 2003թ., դեսական գրանցման վկայական՝ Օ3 Ա 060686
3. Հիմնադրամի գտնվելու վայրը՝ Ն.Չարյան 27, հեռ. 23-13-37
4. Հիմնադրամի գործադիր մարմնի ղեկավարը՝ Արվիկ Շահբազյան, աշխատավարձի ձևով
5. Հիմնադրամի հոգաբարձուների խորհրդի անդամները՝ չեն օգսվել հիմնադրամի միջոցներից
6. Աշխատակազմը՝ Գոհար Հովհաննիսյան, աշխատավարձի ձևով Գրիգոր Թունիկյան, աշխատավարձի ձևով
7. Իրականացված ծրագրերը՝ սոցիալադես անադախով խավին օգնություններ և միջոցառումների կազմակերպում
8. Հիմնադրամի արդյունքները՝ անհաս բարերարներ 103 մարդ 1736000 դրամ «Արաս» ՄՊԸ-10000 դրամ, «Մեդիա Սթար» ՄՊԸ 10000 դրամ, «Գրիգոր Ա-2» ՄՊԸ-20000 դրամ, «Վենլո» ՄՊԸ 10000 դրամ, «Նոր Հորիզոն» ՈՒՎԿ ՄՊԸ 200000 դրամ, «Ամեն 97» ՄՊԸ 10000 դրամ, Երեսուցի ֆաղափարաբան – 4000000 դրամ, «Արթ Հար» ՄՊԸ- 100000 դրամ
9. Հիմնադրամի սարում օգտագործված միջոցների չափը՝ 6013372 դրամ
10. Կանոնադրական նդասակների իրականացման ուղղված ծախսերի չափը՝ 3930540 դրամ
11. Տարեկան հաշվետվությունը հաստատված է հոգաբարձուների խորհրդի կողմից՝ արձանագրություն թիվ 1 21.01.2011թ.

գործադիր սնորհ՝ Ա.Շահբազյան
հաշվադատ՝ Գ.Հովհաննիսյան